

**SIMPOZION ȘTIINȚIFIC: INTEGRAREA ECONOMICĂ
A REPUBLICII MOLDOVA CU ROMÂNIA, CHIȘINĂU, 7—9
DECEMBRIE 1992**

Evenimentul revoluționar pe care l-a cunoscut la sfârșitul deceniului al nouălea spațiul euro-asiatic comunist a însemnat pentru poporul român debutul unor ample acțiuni menite, sperăm, să pună capăt pentru totdeauna avaturilor unui destin tragic și să ducă, în cele din urmă, la împlinirea aspirației firești a oricărei comunități naționale: strângerea laolaltă a tuturor fiilor săi și angajarea lor într-o operă istorică comună care să valorifice integral calitățile specifice cu care a înzestrat-o firea.

Activizarea mișcării naționale a românilor basarabeni după 1988, dezagregarea imperiului sovietic în 1991 și proclamarea independenței Republicii Moldova au permis ca procesul de refacere a legăturilor care dau consistență comunităților naționale să depășească stadiul declarațiilor de intenție și să devină obiectul acțiunii politice practice.

Desfășurarea de până în prezent a integrării celor două state românești arată că acest proces este, ca și tranziția la economia de piață, cu mult mai complex decât se credea îndeobște inițial. În special în ceea ce privește integrarea economică. Complexitatea aceasta este în special urmarea unei situații istorice obiective. Ca parte componentă periferică, cu statut semicolonial, a imperiului sovietic, în Basarabia activitatea economică a fost proiectată nu în funcție de necesitățile și posibilitățile populației locale, ci din perspectiva intereselor imperiale, inclusiv politice. Rezultatul aplicării acestei strategii este dependența cvasitotală a economiei Republicii Moldova de complexul economic imperial. Dată fiind această situație, integrarea economică a celor două state românești nu poate fi realizată altfel decât ca rezultat al acțiunii susținute, convergente a factorilor politici și economici de dincoace și de dincolo de Prut. Cu atât mai mult cu cât, în afara dificultăților obiective, experiența de până acum arată că forțele imperiale din afara Republicii Moldova și din interiorul ei se opun din răspuțeri integrării cu România.

Desfășurat sub egida unor foruri de înaltă competență științifică precum Academia de Studii Economice din Moldova, Academia Română, Institutul Național de Cercetări Economice și Financiare (Republica Moldova), Institutul Național de Cercetări Economice* (România) și Centrul Internațional de Cercetare a Reformelor (filiala din Moldova) și beneficiind de aportul unor cercetători consacrați, simpozionul a urmărit să dea răspuns calificat unor întrebări precum: Este justificată economic și politic integrarea celor două state românești? Dacă da, este ea posibilă? În sfârșit, dacă este posibilă, care sunt căile și modalitățile prin care se va realiza omogenizarea economiei Republicii Moldova cu economia României, contopirea celor două sisteme economice, acum distincte, într-un bloc

* Menționăm că din delegația Institutului Național de Cercetări Economice au făcut parte și câțiva reprezentanți ai Institutului de Cercetare a Calității Vieții care au prezentat comunicările: *Diagnoza calității vieții în Moldova* autor Ana Bălăș, *Calitatea vieții în problematica integrării* autor Gheorghe Barbu, *Premise ale integrării celor două state românești* autor Gheorghe Socol

economic unic și unitar? În continuare vom prezenta în rezumat răspunsurile care s-au degajat în cadrul simpozionului la fiecare din aceste întrebări de principiu.

Sub raport politic și economic integrarea celor două state românești decurge din dreptul ginților care proclamă îndreptățirea comunităților naționale de a se organiza ca state independente și suverane cu viață economică proprie. Cum desprinderea Basarabiei de matca românească a fost rezultatul unei acțiuni de forță, integrarea economică și pe celelalte planuri a celor două state românești, refacerea unității lor apare deci ca un demers întru totul logic. Beneficiul nu este însă, așa cum s-ar părea și așa cum se străduiesc să demonstreze nostalgicii imperiului, doar de ordin juridic. Acești nostalgici pretind că, prin integrarea economică cu România, Republica Moldova se va vedea lipsită de avantajele pe care i le-a oferit apartenența ei la sistemul economic creat de imperiu. Care sunt însă aceste pretinse avantaje? În fond, pe toată durata apartenenței sale la imperiul ruso-sovietic Basarabia a rămas un hinterland înapoiat, exploatat de puterea colonială. Dacă această tristă realitate a fost valabilă timp de peste 150 de ani, de ce să credem că ea nu se va mai menține în continuare în cazul că Republica Moldova rămâne în sfera de influență a C.S.I.? În schimb, prin integrarea cu România, Republica Moldova ar înceta să se mai afle în poziție dezavantajoasă fiindcă părțile unei comunități naționale nu pot fi unele față de altele în raport de imperiu și colonie. Rezultă deci că integrarea economică cu România nu numai că nu va aduce prejudicii Republicii Moldova ci, dimpotrivă, ar fi în avantajul ei și al tuturor românilor de altfel.

La a doua chestiune de principiu — posibilitatea realizării integrării economice — comunicările prezentate, intervențiile și dezbaterile iscate au apreciat unanim nu doar că este posibilă ci, mai mult decât atât, că este chiar necesară. Integrarea este posibilă pentru că economia României și economia Republicii Moldova pot fi ajustate pentru a se complini una pe cealaltă, iar procesul de restructurare pretins de trecerea la economia de piață este de natură să faciliteze realizarea acestei armonizări. Mai mult decât atât: integrarea este și necesară, pentru a pune capăt dependenței economice semicoloniale a Republicii Moldova și pentru a se realiza un complex economic românesc mai semnificativ din punct de vedere strategic în Europa central-răsăriteană.

Dacă pentru soluționarea primelor două categorii de probleme s-a recurs mai ales la analiza teoretică, abstractă, în ce privește indicarea căilor și mijloacelor de realizare a integrării economice a fost pertinent generalizată experiența acumulată până acum în acest domeniu. Este de remarcat în acest sens contribuția colegilor basarabeni care au venit cu soluții întru totul oportune. Fără a intra în detalii, în cadrul simpozionului s-a conturat poziția potrivit căreia integrarea economică a Republicii Moldova cu România presupune: similitudine legislativă, uniune monetară, colaborare interterramuri, desființarea barierelor vamale și realizarea unei piețe comune, piață a muncii unică. Rezultatul final al transunerii în viață a acestor deziderate va fi realizarea spațiului economic românesc unic.

*

Desfășurarea simpozionului a arătat că oamenii de știință, cercetătorii din cele două state românești au capacitatea de a oferi soluții fundamentate problematicei integrării economice a Republicii Moldova și României și că pozițiile lor sunt convergente. Punerea în practică a sugestiilor formulate și în general adoptarea unui program de integrare

economică a celor două state este însă de competența factorului politic. De aici posibilitatea ca forțele implicate într-un fel sau altul în acest proces să nu acționeze întotdeauna simetric, posibilitatea ca procesul integrării economice a teritoriilor românești din stânga și din dreapta Prutului să treneze sau chiar să stagneze. Dincolo de acest posibil joc se află însă necesitatea istorică care comandă în mod inexorabil integrarea economică a celor două state românești, restabilirea deplinei noastre unități.

GHEORGHE SOCOL

SOCIETATE ȘI MEDIU

Sub egida UNESCO, a avut loc, în perioada 21-24 ianuarie 1993, în Bulgaria, conferința cu tema *Societate și mediu în țările balcanice*. Au fost prezente delegații din Bulgaria, Ungaria, Germania, România, Grecia, Turcia și Coreea de Sud. Chiar și țările ce nu au fost prezente au manifestat interes pentru această temă dorind să cunoască rezultatele și problemele abordate în cadrul conferinței.

Seopul principal al conferinței a fost studierea modului în care percepe populația riscul produs de poluare, atitudinea oamenilor și gradul de disponibilitate în participarea la oprirea și reducerea poluării.

A fost lansată ideea necesității abordării de către fiecare țară balcanică a acestei probleme, într-o cercetare națională, care să ofere date comparabile cu ale celorlalte țări. A fost discutat, în acest sens, studiul pilot efectuat de cercetători bulgari în Sofia și în celelalte regiuni ale țării.

Reprezentanții din Ungaria, Germania, Turcia și Grecia au prezentat, în linii mari, starea mediului în țara lor, problemele dificile cu care se confruntă și ce atitudine au observat că au compatrioții lor în legătură cu poluarea. Concluzia a fost de fiecare dată aceeași: ca urmare a industrializării rapide și creșterii numărului populației au apărut dezechilibre grave ce nu pot fi soluționate decât prin măsuri legislative riguroase și importante eforturi financiare. Problema devine cu atât mai gravă, dacă ținem cont că multe din aceste țări sunt foste țări comuniste, ce se confruntă acum cu o serioasă criză economică, lucru ce face tot mai dificilă alocarea unor sume importante pentru protecția mediului. Multe din tehnologiile și instalațiile utilizate sunt învechite iar, unele întreprinderi nu sunt dotate cu instalații de purificare a aerului sau acestea sunt nesatisfăcătoare, aducând mari prejudicii mediului și implicit calității vieții locuitorilor. Pe de altă parte, creșterea numărului de șomeri, datorită închiderii sau restrângerii activității întreprinderilor mari poluante, sperie populația fapt ce împiedică luarea unor măsuri radicale.

Cu toate acestea, locuitorii acestor țări manifestă o îngrijorare din ce în ce mai mare față de riscurile poluării. O ilustrare concretă a acestei situații a prezentat-o Bulgaria, utilizând rezultatele cercetării întreprinse cu câteva luni în urmă în România, valorificând rezultatele din *Diagnoza calității vieții pe anii 1990, 1991, 1992**. Diferențele acestor rezultate au fost neașteptate de mari.

* Autori: Ioan Mărginean, Gheorghe Socol, Ana Bălașa.